

ВРАТАТА НА ДВЕ

Лага. Дека се викам Исидоро Флеитес, така е, дека имам триесет и седум години, исто така; но, жена ми и ќерка ми си отидоа. Не е важно. Зашто сега знам дека животот е меница за која не можеш да се буниш: или се наплаќа до најсуровиот ден, или не се наплаќа никогаш.

Од работа ме избркаа. Праведно е: господин Овидио само си ги бранеше интересите.

Единственото нешто за што жалам е самоубиството на Себардатеља, и тоа што Фуентес си отиде за Франција оти не можеше веќе да поднесе. Инаку, да, среќен сум. А кога го велам тоа нема никаква иронија. Не сум огорчен. Но, пред тоа со полиците не бев среќен.

Всушност, не ми недостигаше ништо. Имав сè што ја сочинува домашната удобност, бев службеник во Министерството за врски, имав пријателства и работата ја работев со задоволство.

Колегите ме ценеа, и на триесет и шест години бев на чело на сметководството на АД „Паладар“. Од друга страна, Фуентес цело време беше огорчен. Кутриот страдаше читајќи раскази и романи во кои сите службеници беа несреќни протагонисти кои веќе немаат никаква надеж во животот.

Јас не. На работа, конкретно на работата, бев среќен со секојдневните ситници. Одвиткувањето на двете пити: едната со лебервурст и рокефорт, а другата домашен ролат со месо и кашкавал, што жена ми ми го правеше (каква само рака имаше за домашен ролат со месо), тоа, и што ја гледав како влегува Луиса, жената која ни служеше чај, со чистиот мантил, беспрекорен со послужавникот полн шолји, за мене беше празник.

Освен тоа, ми се допаѓаше сметководството. Признавам без никаков срам. Знаам дека Фуентес, пред големата промена, ме гледаше од високо за тоа.

– Ама колку си неразумен, како можеш да ја трпиш оваа рутина – ми велеше – не гледаш дека си жив мртовец.

И фаќаше да ми чита цели параграфи од некојси Маријани и тој другиот, Кафка.

– Види, Фуентес – му одговарав јас – сите тие работи ги пишуваат типови кои не сакаат да работат. Мрзливи се, безделници. Луѓе кои не работат, како нема да земат да го критикуваат целиот свет. Јас работам како што рекол Господ, и баш ми прави мерак.

И фаќав да го бранам сметководството:

– Зар не сфаќаш дека сметководството е совршено, дека е како сончевиот систем, дека секој месец има циклус што се повторува, дека е единствената работа во светот што не толерира ниту една грешка? Не сфаќаш ли што е главната книга? Има причина зошто се вика главна. Потребата и сопственоста, Господ и гаволот, животот и смртта. Не сфаќаш ли, атеисту, дека е доказ за постоењето на Господ? Спој ги двата збора: треба сопственост. Треба сопственост и има, Фуентес.

Така му говорев јас, а тој се ужаснуваше. На крајот на краиштата, јас го сакав Фуентес многу. И покрај тоа што беше интелектуалец, беше извонредно момче, секогаш на располагање, услужлив, одличен колега.

Продолжувам понатаму. Деветте часа што ги поминував во канцеларија ме правеа вообразен. Понекогаш не внимавав многу на приборот или, пак, на нацртот на некоја проценка што излегла совршена. Ми требаше многу време, како што му требаше на Фуентес да го превитка листот за да си означи до каде е во неговите божествени романи. Дури брзав да го допијам чајот за да се впуштам повторно во оценките на суми и салда. Да ги собирам трите колони, да видам како цифрите се комплетираат, сите исти, од лево кон десно, беше задоволство, радост каква што кутриот Фуентес пропушташе поради Кафка кој му ја зовриваше главата како на Дон Кихот и не го оставаше да живее мирно.

Така размислував јас во онаа доба и се обидував да го советувам, бидејќи ми беше станат драг, а сакав да го убедам да престане да ја чита и препрочитува „Замок“, приказната за еден кутар христијанин кој сака да стигне до еден замок и не стигнува никогаш.

– Овие работи не се за тебе, Фуентес, ќе се депримираш уште повеќе. Секој ден си сè послаб, ќе останеш само на мустаќ.

Од деликатност, не му зборував за фудбал, но не ми пречеше да му ја позајмам мојата збирка на „Ел Графико“¹¹, и се понудив да го научам да игра сквош, но никогаш не сакаше да дојде со мене во клубот. Не можев ни да го натерам да дојде со мене барем еднаш да играме билијард на излезот од канцеларијата (мислам дека не знаеше да игра, но му беше срам да каже) или да дојде со мене во кино да го гледаме добриот филм за Џанго, ама не, тој цело време одеше во Лорен за да гледа еден филм на Бергман, а јас Бергман не го поднесував.

– Гледаш колку е непоправливо? – ми велеше – Зошто не сакаш да се вратиш дома? Зошто мораш да одиш да гледаш филм со каубои? Каква потреба имаш? Никаква, нели? За што ти служи сметководството? А? Тоа е очај.

– Дај, Фуентес, како расипана плоча си.

Сепак, Фуентес беше во право. Веќе некое време, доста време, кога завршував со работа и излегував на улица, се чувствував како изгубен, со едно чувство на млитавост во стомакот, и без да сфатам сè повеќе го одложував доаѓањето дома. Всушност, јас не сакав да признам, но сè надвор од работата ми беше страшно здодевно. Дома не можев да трпам никого. Крчичката ме нервираше и мислам дека и врската со жена ми ми беше станата неиздржлива.

Пред сè во недела. Враќањето дома, во недела, каде и да отидевме, страшно ме растажуваше. По вечерата не знаев што да правам, а пријателите кои доаѓаа да нè посетат ме правеа нервозен и никогаш не ги трпев. Но, со Алдо, мојот пријател од детството, мојот колега на сите полиња, мојот драг пријател, немав зошто да му ја мислам.

– Веќе го кажа тоа, Алдо, колку пати ќе го кажуваш истото – му реков за време на трите последни саботи кога доаѓаше со Анита на вечера и да играме карти.

– Ама што ти е, човеку – ми велеше жена ми – неподнослив си!

¹¹ Спортско списание (заб. на прев.).

– Ај, ако сакаш остави ме на мир – ѝ велев јас – и не зборувај ми како навиена.

Една недела јас не сакав да излегувам. Жена ми ме погледна чудно и отиде со ќеркичката да го види музејот во паркот Сааведра, додека јас останав да пијам мате на терасата. Не знам, беше многу тажно, многу необично и мислев на Фуентес, пиев мате, како што реков, кога одеднаш ја гледам вратата. Вратата што веќе седум години беше на терасата. Беше тоа врата што ја поврзуваше трпезаријата со балконот, а ние ја извадивме, викнавме сидар и ја пополнивме празнината за да биде сидот целосен. Во секој случај, рековме, не недостига воздух оти тука е прозорот и таман одговара за масичка на аголот. Потоа ставивме тапет и стоеше совршено. Жена ми сакаше да ја продаде, но никој не сакаше да купи врата без рамка. Тогаш ја оставив на терасата, кај леглото за кучето (еден доберман од претходните сопственици кој се викаше Капетан), што се состоеше од две олучни плочи потпрени на сидот со три штици.

Ја гледам тогаш вратата и продолжувам да ја гледам како пензионерите кои одеднаш се загледуваат во плочките или во тротоарот, а никој не знае за што се замислиле.

Имаше нешто кај вратата што ме влечеше. Нешто што сум го испуштил низ годините и на што никогаш немав придадено важност, но одвреме-навреме го забележував, само не знаев што беше тоа.

Беше речиси единаесет часот наутро кога жена ми и ќеркичката се вратија.

За време на ручекот на проговорив ниту еден збор. Потоа си направив уште едно мате и се вратив на терасата.

Жена ми многу ми се налути. Сакаше да отидеме со ќеркичката да ја видиме изложбата на добиток во Ла Рурал, но јас категорично одбив.

– Оди сама ако сакаш – останав на терасата сè додека не се стемни.

Кога се вратија, фатив да ја средувам збирката „Ел Графико“. Нокта не можев да спијам. Се превртував во креветот, го палев светлото, пак го исклучував. Тогаш станав, отидов во помошната бања, ја извадив батериската ламба што ја корис-

тевме кога снемуваше струја; го облеков мантилот врз пижамите и излегов на терасата да ја погледнам вратата под леглото на кучето. Тогаш, при светлината на батеријата, ми светна. Ја видов полицата за книги. Ја видов направена. Како да бев во кино, ја видов вратата како се сече сама по должина, по средина. Ги видов шесте рамки како служат за потпора на полиците, а на светнатите полици ја видов целата збирка на „Ел Графико“, уште од првиот број. Видов и дека жена ми сирка низ ролетните.

Тоа беше. Требаше да направам полици за книги од вратата. Тогаш почувствував нешто што единствено оние кои нашле фрустрирачка разлика во прометот, една неверојатна разлика од триесет и седум сентавоси по безброј пребројувања, можат да го разберат. Сакам да разјаснам една работа, бидејќи е многу важна: никогаш не сум бил опсесивен. Повторувам дека бев совршено здраво суштество, љубител на спортиот. Имаше потреба од полици за книги, но јас во тоа време можев да ги купам без никаков проблем. Сега мислам дека тоа што станав (нешто што апсолутно не му прилега на мојот карактер) си имаше своја причина, како сите случајни случувања во големите судбини. Причината за тоа беше што јас требаше, разберете добро, ве молам, требаше да ги направам полиците, да ги направам по секоја цена. И ова беше тоа што го направив. А ова е приказната за мојот триумф, но, исто така, и приказната за тоа колку ме чинеше.

Кога се вратив в кревет, ја осветлив жена ми со батеријата и насмевнувајќи се ѝ реков:

– Жено, „Ел Графико“ се мота насекаде по дома. Полиците се преполни. Ни требаат едни големи полици за книги за да ги собере сите.

– Боже – успеав да ја слушнам како вели многу тивко, пред да заспијам длабоко.

Следното утро, првото нешто што го направив беше да ја измерам убаво вратата (поради тоа задоцнив на работа). Два метри и четириесет во висина, по седумдесет сантиметри. Врата како од порано, од кедар, целосно зацврстена. Пресечи ја по средината, нареди ги полиците (допрва требаше да видам со што) и готово.